

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Terénní výzkum parkourové subkultury

Ondřej Raffel

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologie

Studijní program Antropologie

Studijní obor Sociální a kulturní antropologie

Bakalářská práce

Terénní výzkum parkourové subkultury

Ondřej Raffel

Vedoucí práce:

Mgr. Tomáš Hirt Ph.D.

Katedra antropologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Konzultant:

Mgr. Petra Lupták Burzová, Ph.D.

PhDr. Tereza Zíková, Ph.D.

Mgr. Laco Toušek, Ph.D.

Mgr. Daniel Sosna, Ph.D.

Katedra antropologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

PODĚKOVÁNÍ

Na prvním místě bych chtěl poděkovat svému vedoucímu práce, Mgr. Tomášovi Hirtovi Ph.D., který mě po celou dobu směřoval tím správným směrem, a bez kterého by tato práce pravděpodobně nevznikla. Zároveň děkuji i ostatním doktorům na katedře antropologie, kteří mi poskytli podnětné myšlenky a literaturu. Velký dík samozřejmě patří celé Západočeské univerzitě v Plzni.

Nesmím ale zapomenout ani na svou rodinu a přátele, kteří mě vždy podporovali. A samozřejmě také na mé informátory a celou parkurovou subkulturu, bez kterých by tato práce neměla smysl.

OBSAH

1	TEORETICKÝ ÚVOD	1
2	METODOLOGIE.....	8
2.1	Tvorba dat.....	9
2.1.1	Zúčastněné pozorování	9
2.1.2	Rozhovory.....	12
2.1.3	Internet	12
2.1.4	Doplňkové metody	13
3	RESISTENCE.....	13
3.1	Prostor	18
3.1.1	<i>Místa</i>	19
3.1.2	Tělocvična	22
3.2	Parkour jako lifestylový sport.....	23
3.3	Risk.....	28
4	VSTUP DO PARKOUROVÉHO SVĚTA	30
4.1	Vstup do <i>týmu</i>	31
5	IDENTITA	33
5.1	<i>Místo</i> jako zdroj identity	33
5.2	Pozdrav	34
5.3	Oblékání.....	35
5.4	Techniky.....	36

5.5 Ostatní.....	36
5.6 Internet.....	36
6 TVORBA SOCIÁLNÍ STRUKTURY.....	37
6.1 Risk.....	37
6.2 <i>Místa</i>	39
7 ZÁVĚRY.....	39
8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	40
9 RESUMÉ.....	44
10 PŘÍLOHY.....	44

1 TEORETICKÝ ÚVOD

Člověk se neustále pohybuje v prostoru a je s ním ve vzájemné interakci. Prostor je pro život nepostradatelný, představuje pole, ve kterém se uskutečňují všechny sociální interakce. Jak píše Ladislav Toušek ve své práci o prostoru a bezdomovectví:

„...je-li prostor kolonizován lidmi, nikdy není pouhou fyzikální či matematickou veličinou, absolutním či karteziánským prostorem, ale je vždy prostorem sociálním, neboť sociální jednání a relace... jsou nutně prostorové.“ (2013: s. 7)

Henri Lefebvre píše, že: „(sociální) prostor je (sociálním) produktem“ (1991: s. 26)

Pod pojmem „prostor“ tedy rozumím materiální prostředí, ve kterém člověk žije, které utváří svým jednáním, interpretuje ho a zároveň je jím sám utvářen. Prostor chápu jako sociální. Ladislav Toušek (2013: s. 28) dále cituje Davida Harveyho:

„Každá sociální formace konstruuje objektivní koncepcce prostoru a času odpovídající jejím potřebám a účelům materiální a sociální reprodukce a organizuje materiální praktiky v souladu s těmito koncepcemi“ (1996: 210)

Jak píše Setha Low, prostor je materiálně/fyzicky produkován a zároveň symbolicky konstruován:

„Setha Low distinguishes between the physical and symbolic aspects of urban space by defining social production as the proces responsible for the material creation as they combine social, economic, ideological, and technological factors, while the social construction of space defines the experience of space through which ‚peoples` social exchanges, memories, images and daily use of material setting` transform it and give it meaning.“ (Low & Lawrence-Zúniga, 2007: s. 20)

V této práci se však nebudu zabývat prostorem jako takovým, ale parkurovou subkulturou z různých hledisek, které představím níže, nejprve je však potřeba definovat samotný parkour, a vysvětlit, co rozumím pod pojmem „subkultura“.

Parkour¹ je pohybová disciplína, pro mnoho lidí je to spíše životní styl, v které jde o co nejefektivnější a nejrychlejší pohyb z bodu A do bodu B v městském nebo i přírodním prostředí. Člověk překonává fyzické překážky, jako jsou zábradlí nebo zdi, a zároveň psychické překážky jako např. strach. Rozvijí tak všechny aspekty svého těla a mysli.

Definování parkouru je však poměrně složitá věc, protože každý *traceur*, ho definuje trošku jinak, a proto si dovoluji citovat stránku www.parkour.cz, což je (nebo bývala) neznámější a nejnavštěvovanější stránka o parkouru v České republice:

*„Parkour je fyzická disciplína a metoda tréninku s účelem překonat překážky v cestě tím, že přizpůsobíme svůj pohyb danému prostředí. Parkour obnáší: důsledný disciplinovaný trénink s důrazem na praktickou sílu, výdrž, rovnováhu, kreativitu, plynulost, kontrolu, přesnost, prostorovou orientaci a **rozvoj netradičního vnímání prostoru a objektů**“*

Pro výzkumné účely je však podstatnější, jak budu parkour chápat jakožto výzkumník. Z tohoto pohledu definuji parkour jako: soubor hodnot, přesvědčení a norem², s kterými se jedinci ztotožňují a osvojují si je a jednají podle nich takovým způsobem, který je odlišný od jednání, které je

¹ Je třeba dodat, že existuje jakási „odnož“ parkouru, nebo spíše druhý směr, který vznikl ve stejnou dobu, na stejném místě. Nazývá se Freerunning a jediný rozdíl je ve větší snaze o estetičnost, to znamená, že freerunneři (nebo také runneři – tento termín se rozmáhá v poslední době) trénují více salt a podobných efektních akrobatických prvků. Problém ale tkví v tom, že někteří jedinci nerozlišují parkour a freerun, zatímco někteří ho naopak oddělují striktně. Vzhledem k tomu, že v terénu, kde se pohybují já, nikdo prakticky parkour a freerun nerozlišuje, budu vždy mluvit o parkouru a budu tím myslet zároveň i freerunning. Pro označení člověka, který se věnuje parkouru budu používat termín *traceur* a budu ho chápat stejně jako termín *freerunner*. Později se k tomuto problému částečně vrátím v otázce identity (Kapitola 5).

² Jako subkulturu (Hall & Jefferson 1993) – viz níže

dominantní kulturou považované za „normální“. Parkour, jednoduše řečeno, vytváří nový způsob vnímání prostoru a světa obecně, který je odlišný od toho dominantního.

Pojem subkultury chápu ve smyslu, v jakém ho používá Stuart Hall, tzn., že je to sociální skupina, která v určitém směru resistuje vůči dominantní kultuře, rozdílným způsobem nakládá se syrovým materiálem sociální a fyzické existence. Je sjednocená kolem určitých aktivit, hodnot nebo využití prostoru/teritoria. Není však od dominantní kultury striktně oddělená, ale vychází z ní a přes určité rozdíly má i shodné znaky a jevy (Hall & Jefferson 1993).

„We understand the word ‘culture’ to refer to that level at which social groups develop distinct patterns of life, and give expressive form to their social and material life-experience. Culture is the way, the forms, in which groups ‘handle’ the raw material of their social and material existence.“ (ibid.: s. 10)

V této práci budu tedy sledovat, jakým způsobem parkourová subkultura resistuje vůči dominantní kultuře³, jak probíhá vstup do ní a jak se v ní tvoří sociální struktura. Ačkoliv se tyto otázky zdají na první pohled vzájemně nesouvisející, spojuje je právě vztah k prostoru. Jak píše Maria Daskalaki, parkour je neoddělitelný od prostorové zkušenosti, je třeba ho nahlížet holistickou perspektivou těla, sebe sama, prostoru a prostředí městské zástavby (Daskalaki, Stara & Imas, 2008: s. 51, 52).

Asi nejširší pojem, který celkově vystihuje problematiku prostorové resistance, je pojem „heterotopie“, který používá Michel Foucault. Ties de Ruiten na tento pojem navazuje a říká, že heterotopie je:

³ Pojem „dominantní kultura“ používám tak jak ho používá Stuart Hall, tzn., že: „The dominant culture represents itself as *the* culture. It tries to define and contain all other cultures within its inclusive range. Its views of the world, unless challenged, will stand as the most natural, all-embracing, universal culture. Other cultural configurations will not only be subordinate to this dominant order: they will enter into struggle with it, seek to modify, negotiate, resist or even overthrow its reign — its *hegemony*.“ (1993: s. 12)

„...space for difference and defiance, where there is no tendency towards homogeneity or unity...“ (2009: s. 86)

Poté cituje Kornbergera a Clegga (2003) kteří píší, že:

„Heterotopia could be a space for experimentation and temptation, where discussions about existing orders of things and discourses can happen“ and “a space for new [polyphonic] languages [...], where one can hear voices that are normally not heard, where these dissonant voices are multiplied”, moreover “a space for new identities, in which we can play different roles, be what one normally wouldn’t, be many persons, swap genders.“ (Ruijter, 2009: s. 28)

Tento pojem tedy odkazuje ke skutečnosti, že neexistuje jen jedno - „dominantní“ - vnímání a zakoušení světa a prostoru kolem nás, ale takovýchto, můžeme říci interpretací, je více. Pojetí kultury Stuarta Halla koresponduje s již zmíněnou heterotopií. Jak jsem psal výše, kultura je podle něj způsob, jakým lidé zachází se „syrovým“ materiálem sociální a fyzické existence a říká, že neexistuje pouze jeden způsob jak svět interpretovat a chápat:

„This does not mean that there is only one set of ideas or cultural forms in a society. There will be more than one tendency at work within the dominant ideas of a society. Groups or classes which do not stand at the apex of power, nevertheless find ways of expressing and realising in their culture their subordinate position and experiences.“ (Hall & Jefferson, 1993: s. 10)

Marc Augé v podobném smyslu používá termín svět⁴. Píše, že:

„Můžeme mluvit o současnosti, ale rozmanitost světa se v každém okamžiku vytváří znovu: to je dnešní paradox. Je tedy třeba, abychom mluvili o světech, a ne o světě...“ (1999: s. 91)

Pod tímto pojmem tedy rozumí do jisté míry nejasně vymezená a ohraničená sociální prostředí, uvnitř kterých jsou sdíleny určité vztahy, hodnoty, znaky atp.

„...téhož pojmu se používá pro označení společenství, jež se podílejí na nějaké činnosti a mimo to sdílejí některé zvyky; vztahy a hodnoty: tak se mluví o světě financí nebo o světě sportu.“ (1999: s. 92)

„Mohli jsme tak mluvit o ruském a sovětském světě a mluví se i o západním světě.“ (1999: s. 91)

„...myšlenka světa se odvolává vždy na myšlenku jedinečnosti a relativní autonomie, na zřejmost rozlišujících rysů.“ (ibid.)

Použití termínu svět je tedy zároveň částečně problémové, protože není jisté, kde vedou hranice jednotlivých světů, které se vzájemně prolínají. Jedná se o relativně definovaný pojem a záleží hlavně na vůli výzkumníka, jaké světy bude vnímat a kudy povede symbolickou hranici mezi nimi. V mém případě se tedy budu zajímat o parkourový svět.

„Protože použití pojmu „svět“ je významné právě proto, že je zároveň pohodlné a nejisté. Antropologovu pozornost musejí především upoutat řezy různého řádu, které tento pojem umožňuje v hustém a komplexním předivě současností.“ (1999: s. 92)

Myšlenku, která je podobná heterotopii vyjadřuje také Maria Daskalaki, když parafrázuje Maurice Merleau-Pontyho (1962) a píše, že svět má nějakou aktuální podobu, ale zároveň existuje mnohem větší potenciál, tzn., možná struktura světa, která se dá objevit:

„Merleau-Ponty suggests that our perception of space is not a fixed process of information reception, but a dialectic relationship between the

⁴ Záměrně píši tento pojem kurzívou, protože slovo svět používám poměrně často v běžném smyslu

actual and the possible structures of the world, to which the body belongs.“ (Daskalaki et al., 2008: s. 60)

V nejširším slova smyslu, se budu zabývat právě tím, jak traceuři využívají, vnímají, zakouší a interpretují prostor kolem sebe jiným způsobem, a tím resistují vůči dominantní kultuře. Jak dochází k transgresi⁵ *míst*⁶, tzn. určitých lokalit, které mají pro danou sociální formaci význam, a připisování jim nových významů, nebo jak se z určitých *nemíst*⁷ tvoří *místa*, která pro ně mají smysl (Augé, 1999: s. 109).⁸

Podle Marca Augého je jednou z vlastností *místa* tvorba identity. Říká, že:

„Místo budeme definovat jako identické (ve smyslu, že jistý počet jedinců se zde může identifikovat a definovat se s jeho pomocí), vztahové (ve smyslu, že ti, kdo tu žijí, zde mohou znovunalézat různé stopy toho, co se tu dalo dříve, znaky původu a souvislosti). Tak je místo symbolické v trojím smyslu (ve smyslu, v němž symbol vytváří vztah komplementarity mezi dvěma bytostmi nebo dvěma skutečnostmi); symbolizuje vztah každého z držitelů k sobě samému, k jiným držitelům a k jejich společným dějinám.“ (ibid.)

Vztahovost *místa* úzce souvisí s tvorbou identity právě tím, že každý jedinec v něm může najít vazbu na předchozí události, které jsou s tímto *místem* spojené. V parkouru je používán termín *spot*, který vlastně představuje přesně to, co znamená pro Marca Augého *místo*. Zjednodušeně řečeno je to lokace, kde se dá trénovat. Pojem identity je však třeba ještě hlouběji zakotvit do celého konceptuálního rámce. Jak

⁵ Pojem „transgrese“ používám ve smyslu, který používá Ladislav Toušek: „Rozumím jím překročení hranic akceptovatelného, které může a nemusí být označeno s ohledem na svůj kontext jako deviantní, potažmo i kriminální“ (2013: s. 8)

⁶ A prostoru obecně

⁷ Která oproti *místům* smysl pro různé sociální formace nemají

⁸ Abych dosavadní konceptuální rámec trochu ucelil, je dobré podotknout, že to, co Foucault označuje jako heterotopii, je vlastně soubor *světů*, přičemž parkour představuje jeden takový *svět*.

uvádí Setha Low (2007), identita je vyjednávána ve vztahu k prostoru a zároveň je od prostoru neoddělitelná. U parkouru je tento vztah více než patrný, už samotný přístup traceurů k prostoru jako takovému tvoří velkou součást jejich identity. Hall zároveň píše, že každá subkultura musí mít určité znaky, které ji odlišují od dominantní kultury a kolem kterých se zároveň sdružuje.

„Sub-cultures must exhibit a distinctive enough shape and structure to make them identifiably different from their ‘parent’ culture⁹. They must be focussed around certain activities, values, certain uses of material artefacts, territorial spaces etc. which significantly differentiate them from the wider culture.“ (Hall & Jefferson, 1993: s. 13, 14)

Dále často užívají specifický slovník, mají jiný styl oblékání apod. (ibid.: s. 14). V tomto případě se takováto definice blíží tomu, jak identitu chápe Richard Jenkins (2008). Ten mluví o shodných znacích, které spojují jedince dohromady a zároveň o rozdílných znacích, které odlišují danou skupinu jedinců od svého okolí.

Je důležité zdůraznit, že v případě parkouru se identita netvoří pouze při interakci *face to face* s ostatními traceury, ale spíše naopak. Většina lidí, se poprvé dozví o parkouru na internetu, takzvaně on-screen, kde se i naučí různé základní techniky apod., a až poté jde jedinec ven a začne trénovat tzv. off-screen (Kidder 2012). Není to ale tak, že by poté každý traceur participoval v parkourové subkultuře pouze off-screen, ale na internet se vrací, lépe řečeno zhruba polovinu času neustále tráví na internetu, natáčí nebo sleduje videa, diskutuje na fórech, sociálních sítích apod. Jednoduše řečeno je parkour on-screen neoddělitelný od toho off-screen.

Transgrese městského prostředí však není jediný způsob, jak parkourová subkultura resistuje, i když to s dalším způsobem resistance

⁹ K pojmu „parent culture“ se ještě vrátím níže v části o metodologii (kapitola 2)

úzce souvisí. Parkour můžeme analyticky označit jako tzv. lifestylový sport¹⁰. Tento termín používá Belinda Wheaton a odkazuje k faktu, že v posledních několika desetiletích se vytváří subkultury, kolem určitých aktivit, které se vymezují vůči dominantním sportům, založeným na agresivitě a soutěživosti. Tyto lifestylové sporty jsou založené na participaci jedinců na daných aktivitách, spotřebě nových technologií a ideologii volnosti, hédonismu a zábavy. Jsou poměrně individualisticky založené a neagresivní (Wheaton, 2004). Chtěl bych poukázat také na souvislost lifestylového sportu – parkouru – a prostoru, kde jako součást resistance vůči sportům působí právě i zasazení dané aktivity do naprosto rozdílného prostoru – jako je v tomto případě městská zástavba.¹¹ Nebo používání míst určených pro sport odlišným způsobem, jak uvidíme v případě tělocvičny (viz níže).

V této práci se budu také zabývat vstupem do parkourové subkultury, tzn., že budu sledovat, zda musí jedinci projít nějakými vstupními rituály nebo přes „gatekeepery“¹² (Wanat 2008; Corra & Willer 2002). A budu sledovat, na jakém principu se tvoří sociální hierarchie, skrze jaké mechanismy jedinci získávají postavení v subkultuře apod.

Celkově lze tedy říci, že budu sledovat vztahy, které má celá subkultura s okolními světy a zároveň budu sledovat i vztahy uvnitř samotného parkourového světa.

2 METODOLOGIE

Poměrně zvláštní, v případě mého terénního výzkumu, je fakt, že jsem se v daném sociálním prostředí pohyboval mnohem dříve, než jsem s výzkumem vůbec začal, dokonce i než jsem se začal zabývat antropologií. I když se na první pohled může zdát, že tento fakt působí problémy, domnívám se, že je tomu naopak. Spíše mi to poskytlo takový

¹⁰ I když by asi mnoho traceurů nesouhlasilo se spojením parkouru a slova „sport“

¹¹ Podobně mohu uvést stejný příklad například se skalním lezením

pohled na daný problém, díky kterému jsem měl lepší představu, jak celý problém teoreticky uchopit. Vlastně jsem vstoupil do terénu nezatížen žádnou teoretickou optikou a na základě této zkušenosti jsem takovou optiku začal tvořit. V konstrukci teoretického rámce mi velice pomohla myšlenková mapa, kterou jsem si postupně sestavoval. Začal jsem studovat literaturu, z které jsem přejímal pojmy a myšlenky, zanášel jsem je do pojmové mapy a poté jsem takto vytvořený konceptuální rámec „testoval“ v terénu. Následně jsem se vrátil zpět k literatuře a podle potřeby jsem teoretický rámec dále upravil a opět ho otestoval v terénu. Takto jsem postupovat několikrát, dokud jsem nevytvořil smysluplnou teoretickou koncepci. Zároveň jsem pomocí tohoto rámce utřídil velké množství zkušeností z parkourového prostředí, které mám již z minulosti.

Jedná se v podstatě o induktivně-deduktivní postup, který je v rámci sociálních věd standardním způsobem tvorby teoretického aparátu, a potažmo dat. (srv. Např. Thomas Hayland Eriksen)

2.1 Tvorba dat

2.1.1 Zúčastněné pozorování

Active participation in the practice of parkour can generally be broken down into two categories: “jamming” and “training.” Training involves a small number of traceurs (i.e., somewhere between one to five traceurs) focusing on coordination and strength development for parkour. Jamming is more of a parkour-oriented party. People can and do train at jams, but the general focus of a jam is social. They are a time to watch and learn from other traceurs, while also showcasing one’s talents.” (Jeffrey L. Kidder, 2012: s. 4)

¹² To znamená přes jedince, kteří „střeží“ symbolické hranice skupiny a zamezují libovolnému vstupu

Práce je založená primárně na datech vytvořených v průběhu zhruba ročního zúčastněného pozorování v Písku¹³, které plynule navázalo na asi pětileté období, kdy jsem se parkouru sám věnoval a dále se mu věnuji. Zúčastňoval jsem se hlavně několikahodinových tréninků, které se konají venku, dvakrát až čtyřikrát týdně, a kterých se účastní členové místního *týmu*¹⁴ a dále i ostatní traceuři¹⁵, kteří nejsou jeho členy, ani nemusí patřit do žádného jiného *týmu*. Jak píše Jeffrey L. Kidder, tréninků se účastní nejčastěji od jednoho do pěti traceurů (viz citace výše). Některé tréninky jsou „oficiální“ v tom smyslu, že jsou předem oznámeny na sociálních sítích, aby se mohli zúčastnit všichni traceuři. Na druhou stranu často chodí trénovat pouze členové *týmu*. Dále se přes zimu konají tréninky v tělocvičně, které jsou, na rozdíl od tréninků konaných venku, do větší míry vedené a tudíž je při nich více patrná hierarchie. Takovéto tréninky jsou organizovány právě členy *týmu*.

Dále jsem se spolu s členy píseckého *týmu*, a některými dalšími traceury z Písku, zúčastnil několika *jamů* [:džemů], které se konají pravidelně v Praze dvakrát ročně. Na takovýchto *jamech* se schází traceuři z celé České republiky a ze Slovenska, někdy přijmou pozvání i traceuři ze zahraničí, aby si všichni společně zatrénovali, předali si zkušenosti a samozřejmě se setkali se svými kamarády. Přesně jak píše Jeffrey L. Kidder, je funkce *jamů* hlavně sociální.

Prováděl jsem tedy opakovaný terénní výzkum, a to z toho důvodu, že povaha subkultury není taková, že by v ní její členové participovali permanentně. Jednoduše řečeno parkourová subkultura „funguje“ na tréninku a poté se všichni rozejdou domů a žijí, slovy Marca

¹³ Písek je moje domovské město, takže jsem se potýkal s podobnými problémy jako např. Judith Okely. Viz její článek „Když dělá antropolog výzkum doma“ (1984)

¹⁴ Nejedná se o tým ve smyslu, v jakém je tento termín používán ve vztahu ke sportu. Jde spíše o semknutější skupinu traceurů, v případě Písku o 5 členů, která však není oficiální, přesto že má vlastní název, logo apod. V případě Písku traceuři pod záštitou *týmu* vystupují např. na maturitních plesech, točí videa apod. Toto téma blíže popíši v kapitole o vstupu do subkultury (kapitola 4)

¹⁵ Tréninky však nejsou v žádném případě povinné a každý traceur trénuje podle vlastního uvážení. Může chodit trénovat sám nebo s ostatními tak často, jak sám uzná za vhodné.

Augého, i v ostatních světech, nebo se jakožto traceuři pohybují na internetu (viz níže). Tento fakt také souvisí s tím, co píše Stuart Hall:

„Members of a subculture may walk, talk, act, look ‘different’ from their parents and from some of their peers: but they belong to the same families, go to the same schools, work at much the same jobs, live down the same ‘mean streets’ as their peers and parents.“ (Hall & Jefferson, 1993: s. 14)

Stuart Hall mluví o tzv. „parent culture“, což je kultura, z které subkultura vychází a uchovává si některé její znaky (1993: s. 13, 14).

„...there must also be significant things which bind and articulate them with the ‘parent’ culture. (ibid.: s. 14)

Traceuři tedy nežijí neustále „jakožto traceuři“, ale jsou plnohodnotnými participanty i dominantní kultury. I když samozřejmě někteří jedinci přenáší znaky subkultury i do dominantní kultury – do jiných světů. Chodí například do školy v oblečení na trénink apod. Míra přenosu znaků se však do značné míry liší u každého jednotlivce. Marc Augé píše, že:

„...obtížnost antropologie současných světů spočívá v nutnosti kombinovat několik těchto světů, abychom vytvořili objekt. Svět člověka je proniknut světem obrazu a oba dva pronikají takové světy, jako je politický nebo náboženský svět.“ (1999: s. 108)

S traceury z Písku jsem i nadále v kontaktu, protože jsou to spíše moji přátelé než informátoři¹⁶, abych byl přesnější, dříve to byli moji přátelé, než informátoři.

¹⁶ Tyto dvě „role“ se samozřejmě vzájemně nevyklučují.

2.1.2 Rozhovory

Výzkum jsem prováděl z pozice insidera a z toho důvodu by většina singulárních rozhovorů ztrácela svůj význam, protože by se asi většina traceurů divila „proč se ptám na tak jasné věci“. Navíc by takové rozhovory ztrácely význam, kdybych informátory „vytrhl“ ze sledovaného sociálního prostoru. To co jedinci dělají, má odlišnou informační hodnotu, než to, co o svém jednání říkají. Informace jsem tedy získával hlavně na základě běžných rozhovorů, které se normálně vedou během tréninku, ale nepořizoval jsem z nich žádné audionahrávky. A samozřejmě jsem jednání jedinců hlavně sledoval a zúčastňoval se jejich sociálního života.

2.1.3 Internet

Jak plyne z teorie on-screen/off-screen, při výzkumu parkouru se výzkumník musí pohybovat i po internetu, který představuje jakýsi „virtuální terén“, kde každý traceur žije velkou část svého sociálního života. Natáčí a sleduje videa, o kterých se pak často s ostatními baví i off-screen nebo diskutuje na fórech a sociálních sítích. Jak bylo řečeno výše, na internetu si traceuři do jisté míry i utváří identitu. Často sledují i tutoriály, tzn., videa, která slouží jako návod pro naučení se různých technik, skoků nebo triků.

Je nutné zdůraznit, že i když, jak jsem psal výše, je tato práce založená na zúčastněném pozorování malého parkourového *týmu* a několika dalších traceurů, je jasné, že z velké míry vychází i z makro perspektivy v podobě výzkumu na internetu. Abych to shrnul, budu vycházet primárně ze zkušeností z terénu, které jsem získal v Písku, ale vzhledem k tomu, že je každý traceur aktivní nejen off-screen ale také on-screen, budu tento terénní výzkum doplňovat i o zkušenosti z internetu – sociálních sítí, fór apod.

2.1.4 Doplnkové metody

Využil jsem také příležitosti, kdy dva traceuři z Brna jezdili v rámci tréninku po celé České republice a přijeli i do Písku. Jeden můj informátor, který má přezdívku *Můža*, a je členem píseckého *týmu*, si zakresloval do mapy *spoty*, kam by je mohli vzít na trénink. Nechal jsem se touto událostí inspirovat a vytiskl jsem si mapy Písku, do nichž jsem nechal zakreslit traceury *místa*, která jsou pro ně důležitá, přičemž jsem jim pokládal dodatečné otázky, aby mi výběr míst odůvodnili a řekli mi o daných *místech* něco víc. Poté jsem takto zakreslená místa ukázal lidem, kteří se parkouru nevěnují a požádal jsem je, aby mi popsali, co je pro ně na těchto *místech* důležité – jak je vnímají. Na rozdíl jsem sledoval, jak se liší vnímání městského prostoru.

3 RESISTENCE

V této kapitole se budu zabývat parkourem jakožto subkulturou, tak jak jsem tento pojem nadefinoval v úvodu. To znamená, jako sociální skupinou, která resistuje vůči dominantní kultuře. Popíšu zde několik forem resistance – skrze prostor, resistenci vůči dominantním sportům a skrze hrozbu, risk a nebezpečí.

Na tomto místě je třeba nejdříve zdůraznit, že pojem „resistance“ je obecně vnímán v poměrně negativním smyslu. Odkazuje spíše k revoltě a nespokojenosti s určitou situací, stavem atp. Pokud někdo vůči něčemu resistuje, tak se automaticky očekává, že se snaží danou situaci nebo věc aktivně a také vědomě změnit. Ve vztahu k parkouru je však třeba tento výraz vnímat do jisté míry odlišně. Je třeba se na resistenci dívat právě ve vztahu k Foucaultově heterotopii, Augého světům nebo ve smyslu potenciálu prostoru, o které mluví Daskalaki. V tomto významu resistance označuje spíše odlišné vnímání prostoru. Traceuři se v prostoru pohybují spolu s ostatními lidmi, ale jiným způsobem. Nepohybují se „proti nim“. Do prostoru vnášejí jiný pohled, ale nesnaží se vytlačit ten dominantní. Do

jisté míry se snaží poukázat na možnosti, které prostor skýtá, ale vědomě nebojují proti dominantní kultuře. Traceuři chodí trénovat, protože je to baví, kvůli pohybu a trénování samotnému. Jen málo traceurů chodí skákat na nějaké veřejné místo s jasným cílem poukázat na dominantní vnímání prostoru, nebo proti němu dokonce bojovat.¹⁷ Dobře to vystihuje Stuart Hall:

„Subordinate cultures will not always be in open conflict with it. They may, for long periods, coexist with it, negotiate the spaces and gaps in it, make inroads into it, ‘warrenning it from within’ “ (1993: s. 12)

Přesto často dochází k „ostré“ interakci mezi parkurovou subkulturou a dominantní kulturou, prostřednictvím slovních střetů s lidmi, kteří na traceury často volají policii, nebo prostřednictvím konfliktů s policií samotnou. Je to dáno právě tím, že Traceuři „boří konvence“. Přeskakují zábradlí, které má sloužit k tomu, aby ho člověk obešel. Vylézají vysoké zdi, i když jsou hned vedle schody atp.

Traceuři jsou často vnímáni právě jako aktivní odpůrci dominantního řádu, například ve filmech, reklamách apod. Média si často propůjčují parkour a používají ho takovým způsobem, který odkazuje k aktivní resistenci a kritice.

„Like commercial filmmakers, corporate advertisers have also appropriated, commoditized, and sold the Parkour as a critique of modern capitalism’s construction of the city.“ (Stapleton & Terrio, 2012: s. 3)

„...the traceur is also depicted as a heroic street bandit untainted by capitalist society; he produces a critique of space through his unique production of space.“ (ibid.)

¹⁷ Samozřejmě v tomto případě vycházím právě z výzkumu v rámci lokálního kontextu. Například parkurová skupina v Gaze se zapojuje do politických otázek. Viz článek „Youth, action sports and political agency in the Middle East: Lessons from a grassroots parkour group in Gaza“ (Thorpe & Ahmad, 2013).

Traceuři se ale naopak snaží chovat tak, aby mohli na každém *spotu* trénovat co nejdéle, snaží se daný prostor využívat, ne ho zničit. Jednoduše řečeno tedy resistují skrze tvorbu něčeho nového a ne skrze ničení toho „starého“. Neresistují vědomě, ale svým jednáním tvoří vnímání světa odlišné od dominantního.

Scott Stapleton a Susan Terrio ve své práci o parkouru citují eseje jednoho traceura, která se týká efektu transformace, kterou parkour způsobuje:

„Traceurs respect the law but violate norms that govern movement in public space, they defy the rules, upset conventions, and by leaving designated pathways, invent their own.“ (2012: s. 4)

Mottem každého tréninku, a hlavně *jamů*¹⁸, je tzv. „leave no trace“, doslova přeloženo „nezanech žádnou stopu“. Je to snaha nezanechat na *spotech* odpadky, snažit se nic nezničit ani nepoškodit. Opustit místo v takovém stavu, v jakém na něj traceuři přišli. V dokumentu o parkouru s názvem *Parkour: Project Pilgrimage*, o kterém se ještě zmíním i v kapitole o identitě, se skupina traceurů složí a společně koupí barvu a válečky, aby znovu vymalovaly zdi obytného domu a vrátili je do původního stavu, protože ji ušpinili podrážkami bot při tréninku. Traceuři v Písku např. občas zametají střepy na některých *spotech*, nebo uklízí odpadky. Říkají, že *spoty* používají, a chtějí je používat i nadále, proto je hloupost, aby je ničili.

Existuje jakási hranice, která určuje, kde se může trénovat a kde ne. Pokud je někde například nově opravená zeď nebo zábradlí, které špatně drží a mohlo by se zničit, tak se na daném místě netrénuje. Často se diskutují např. videa jednoho britského *týmu*, který natáčí na střechách, kde při skocích traceuři shazují tašky, skáčou na plastové

¹⁸ A vlastně parkouru vůbec

popelnice, které se tím ničí apod. Řeší se, jestli je to správné nebo ne. Jestli už to není překročení určité hranice, co by traceur už neměl dělat.

Jako zajímavý pokus posloužil záběr ve starých kasárnách, v polorozpadlé budově určené k demolici, který se mnou natočil traceur z Brna, když přijel do Písku. Tento záběr se objevil na konci videa. Stál tam traceur s cihlou v ruce a řekl, že: „parkour je pro slušný lidi“, a prohodil cihlu oknem. Bylo to celé myšleno jen jako vtip, ale nejpodstatnější na tom všem je vlna reakcí, kterou tento záběr vyvolal. Někteří traceuři ten záběr úplně ignorovali, ale někteří s ním otevřeně nesouhlasili.

Častá reakce kolemjdoucích lidí je taková, že traceuři jsou vandalové, kteří ničí veřejný majetek a patří do tělocvičny nebo na hřiště. Poměrně běžné jsou, nebo spíše byly¹⁹, problémy s policií, která dává zápisy, nebo rovnou pokuty za ničení veřejného majetku. Proto jakmile někdo zahlídne policistu, okamžitě varuje ostatní traceury, všichni přestanou skákat a jenom tak stojí, pijí a snaží se chovat jako ostatní lidé, dokud policisté neprojdou apod.

Důležité je podotknout, že pokud dojde k jakékoliv konfrontaci s lidmi nebo policií, tak se traceuři vždy snaží nějakým způsobem vysvětlit, co dělají a domluvit se s dotyčným člověkem. Pokud se jim nepodaří vysvětlit svoje stanovisko, tak v poklidu odejdou jinam. To také podporuje moje tvrzení, že se traceuři nesnaží bojovat proti dominantnímu řádu, ale snaží se s ním do jisté míry koexistovat.

Jeden traceur z Bangkoku sdílel na facebooku knížku o komunikaci s lidmi a doporučoval ji všem traceurům, kteří se chtějí naučit mluvit s lidmi, kteří je chtějí vyhodit ze spotu nebo na ně zavolat policii.

¹⁹ Postupem času se konflikty s policií snižují. Moji informátoři mi říkali, že se s nimi policista i normálně bavil, ptal se, co dělají apod. Stejně tak se postupně snižují negativní ohlasy ostatních lidí. Traceuři říkají, že se parkour dostává postupně do povědomí lidí, kteří vědí, o co jde, a začínají chápat, že traceuři nejsou vandalové.

Na jednom tréninku se stala poměrně zajímavá věc, kdy za námi přišel pochůzkář a chválil nás, za to co děláme, že trénujeme a jen někde neseďme a nekouříme apod. Dali jsme se s ním do řeči o tom, že nás ostatní policisté, a někteří lidé, vyhánějí ze *spotů*, protože, jak jsem psal výše, traceuři podle nich ničí veřejný majetek atd. A on naopak tvrdil, že se můžeme pohybovat, kde a jak chceme, protože máme svobodu pohybu.

Na druhou stranu, když přijela skupina traceurů z Českých Budějovic na společný trénink, tak u nás zastavili policisté v autě a všem, asi deseti lidem, dali zápis. Několik traceurů se s nimi snažilo domluvit a vysvětlit jim, co děláme a trénujeme. Policisté však tvrdili, že po žádných zdech lézt nesmíme, a že *de facto* nesmíme ani běhat po chodníku, protože je určen k tomu, aby se po něm chodilo a ne běhalo.

Jeden můj informátor *Segi*, který není člen píseckého *týmu*, ale chodí trénovat velice často, nám na tréninku dokonce říkal, že na něho ředitel jeho školy poslal sociálku, protože je podle něj vandal a bere drogy.

Abych tuto kapitolu trochu shrnul, je třeba říct, že parkour je často nahlížen jako aktivní boj, i když to samotní traceuři většinou tak nevnímají a aktivně tento postoj nezastávají. Bezpochyby však svým jednáním a vztahem k prostoru kritiku dominantní kultury, kapitalistického prostoru atp. - záleží na tom, jak to nazveme - vytváří. A tím pádem dochází k resistenci, ale ne k agresivní, skrze ničení, ale jak bylo řečeno, skrze tvorbu nových významů atp. Když se v jednom televizním seriálu objevil traceur a měl kuklu na hlavě, protože je to prý nelegální, tak se u nás den na to zastavila žena a ptala se, proč nemáme kukly na hlavách. To vyvolalo mezi mými informátory vlnu pozdvižení, přičemž se proti tomu ostře vymezovali a snažili se vysvětlit o čem parkour vůbec je, a že nelegální rozhodně není.

Zároveň bych chtěl zdůraznit, že se zde nesnažím traceury žádným způsobem chránit nebo obhajovat, protože je zřejmé, z jakého důvodu je ostatní lidé často považují za vandaly. Ne vždy prostor zůstane po parkourovém tréninku zcela netknutý a ne každý traceur se snaží chovat podle motto „leave no trace“. Snažím se zde jen poukázat na rozdílné vnímání parkouru z pohledu samotných traceurů a dominantní kultury.

3.1 Prostor

Pokud se člověk rozhodne vyzkoušet si parkour „na vlastní kůži“, zjistí, že bez využití prostoru, se parkour praktikovat nedá. I když se často od spousty traceurů dozvíte, že parkour není jen o trénování různých pohybů ve městě nebo v tělocvičně, ale že parkour je životní styl, který zasahuje do všech aspektů každodenního života a pomáhá vám pohybovat se lépe nejen v prostoru ale v životě obecně. Často se mluví o lepším řešení krizových situací, lepších výsledcích ve škole nebo v zaměstnání atp. Do jisté míry je to určitě pravda, ale sami traceuři neoznačí za traceura nikoho, kdo sedí doma a rozvíjí svoje psychické schopnosti například luštěním křížovek.

Parkour vytváří nový pohled na městskou zástavbu. Každý traceur si během poměrně krátké chvíle osvojí nový způsob nahlížení na svět. Pozoruji to dokonce i sám na sobě. Když jsem na prázdninách projížděl historickým centrem nějakého města, tak jsem viděl jen zdi, po kterých by se dalo lézt a skákat na nich. Pokud traceur přijede do nového města, tak první čeho si všímá, jsou *spoty*. Automaticky vidí, kde by šel trénovat nějaký pohyb nebo skok. Vidí jiné cesty, než ty, které jsou určené k tomu, aby se po nich lidé pohybovali. Když jsme s píseckými traceury jeli trénovat vlakem do jiného města, tak si každý všímal hlavně toho, že „támhle by šel skočit kong do préca“ a jinde „cat do catu“ apod.²⁰

²⁰ Jedná se určité techniky

Když sem poprosil *Kedina*, aby mi zakreslil *místa* do mapy, požádal jsem ho také, aby to zkusil i z pohledu člověka, který se parkouru nevěnuje. On mi řekl, že se na svět takhle nekouká nikdy, že vždycky vidí *spoty*.

3.1.1 *Místa*

Jak jsem psal výše, to co Marc Augé označuje jako *místa*, nazývají traceuři jako *spoty*. Jsou to větší či menší oblasti, na kterých se vyskytují různé prvky, které se dají použít k tréninku. Může se jednat o řadu zdí a zábradlí, nebo to může být klidně jen jeden prvek, jako je odpadkový koš, nebo lavička. Jak jsem uvedl výše, parkour představuje nové vnímání městského prostoru, to znamená, že *spoty* jsou nejčastěji totožné s *místy* dominantní kultury. Je to prostor, který dominantní kultura nějakým způsobem interpretuje, a který obsazuje významy. Traceuři tuto interpretaci mění tím, jak k prostoru přistupují, jak ho využívají a chápou. Tvoří tedy nové *místo* (= *spot*), nebo také můžeme říct, že přidávají význam do prostoru tam, kde už nějaký je.

Jako dobrý příklad z terénu mi poslouží Starý most, pravděpodobně nejznámější památka v Písku. Pro participanty dominantní kultury představuje symbol města, na který je každý občan hrdý, a může vám vyjmenovat mnoho důvodů, proč je tento most důležitý, že se mu říká Jelení most, že je to nejstarší kamenný most v České republice apod. Pro traceury má však toto místo naprosto jiný význam. Pro traceury je to *spot*, protože jsou tam vyskládané kameny, z kterých jde skákat na zed' mostu a celkově tam jde trénovat mnoho různých pohybů. Můj informátor *Kedin*, člen píseckého *týmu*, mi řekl, že to je vlastně taková jejich „základna“, protože tam začíná prakticky každý trénink. Pokud se mezi traceury řekne: „sejdeme se v půl třetí na *Starym*“, tak každý hned přesně ví, kde má v půl třetí čekat.

Když jsem nechával traceury zakreslovat důležitá *místa* do mapy, zakreslili všichni Starý most, jakožto významný *spot*. Naopak lidé, kteří se parkouru nevěnují, o něm mluvili jako o kulturní památce, říkali, že je vedle kavárna apod.

Odlíšné vnímání prostoru bylo dobře vidět, když sem čekal na *Starym* na *Kedina*. Vyhlížel jsem ho a věděl jsem, že přijde přes most. Najednou jsem ho zahlédl, jak jde po zábradlí mostu hned nad vodou – podobně jako na obrázku č. 1 – zatímco všichni ostatní lidé šli tam, kde se „chodit má“ a nevěřičně na něj koukali.

Obrázek č. 1 - Tuto fotku jsem fotil v rámci kurzu audiovizuální technologie v antropologii. Snažil jsem se zachytit rozdílné využití *místa* traceury a participanty dominantní kultury v jeden okamžik.

Traceuři vnímají a interpretují prostor skrze to, jak se v něm pohybují. Interpretace pohybu vlastně probíhá skrze různé techniky, jako je například „préca“, což je skok s přesným dopadem na špičky, nebo „kong“, který je vlastně gymnastická skrčka, atd. Když jsem si domlouval trénink s *Kedinem*, tak jsme se dohodli, že se sejdeme u autobusového nádraží („na Busáku“) a on se zeptal, jestli: „u toho bílýho zábradlí, nebo u ‚cat leapu‘?“.

Vrátím se ještě k tomu, jak jsem nechal traceury zakreslovat *místa* do mapy. Často odůvodňovali svůj výběr *spotů* tím, že na nich např. poprvé skočili nějaké salto apod.

Kromě toho, že traceuři často používají určité městské prvky, jako jsou zábradlí, zídky atp. novým způsobem, tak dávají smysl i objektům, které zdánlivě význam nemají. Jeffrey L. Kidder si v tomto smyslu propůjčuje termín „zero degree architecture“ od Bordena, který tento termín převzal od Barthese, a píše, že:

„That is, traceurs make use of spaces seemingly devoid of meaning. These are the areas left over in the creation of something else... These are the places that seem meaningless until they are brought to life through parkour. Like skateboarders, therefore, traceurs are offering a lived critique of the built environment — asserting playful creativity in the dead spaces of the city.“ (Kidder, 2012: s. 9)

V rámci již zmíněného kurzu antropologického studia jsem natáčel etnografický dokument, který se týkal heterotopie, která je zobrazena právě skrze parkour. Chodil jsem po městě a hledal vhodná místa na natáčení a našel jsem řadu betonových kvádrů, které stály hned vedle budovy policie. První, co mě napadlo, bylo skákat „préca“ z jednoho na druhý nebo různá salta z nich dolů apod. Okamžitě mě napadla spousta technik a pohybů, které by na nich šly provést a mnoho způsobů jak kvádry využít. Když jsem se potom ptal spolužačky na co myslí, že tam ty

kvádry jsou, tak mi odpověděla, že nejspíš na nic, a že by z nich udělala květináče, aby měly aspoň nějaký význam.

Parkour však nepřetváří jen *místa*, ale vnáší smysl i na *nemísta*. To znamená, že tvoří významy i v takových částech prostoru, které nejsou pro nikoho vztahové, identické ani symbolické. V Písku se to týká například *spotu*, který je pod mostem, přes který vede rychlostní silnice. Vlastně tam není nic k vidění a ani tam nechodí moc lidí. Pro traceury je ale důležitý, protože jsou tam zábradlí, na kterých jde trénovat mnoho technik apod.

Zajímavou zkušenost jsem měl v Praze na *spotu*, kterému se říká *Vltavská*, podle stanice metra, která je hned vedle. Tento *spot* je známý po celé České republice, protože se tam pořádají pražské *jamy*. Mezi traceury je velice oblíbený. Když jsem jel do Prahy z jiného důvodu, než abych tam trénoval, tak jsem se zastavil na *Vltavské*. Jakmile jsem tam vystoupil, tak sem se na to místo chvíli díval pohledem dominantní kultury a došlo mi, že tam vlastně kromě metra není nic. Na první pohled se mi to jevilo jako „prázdný“, ničím nezajímavý prostor. Pro dominantní kulturu to představuje *nemísto*.

3.1.2 Tělocvična

Jak jsem psal výše, přes zimu chodí píseční traceuři trénovat do tělocvičny, protože jim poskytuje bezpečí při tréninku náročnějších technik a různých akrobatických prvků. Traceuři si často z normálního náradí v tělocvičně staví překážky, které se vyskytují v městském prostředí. Simulují si vlastně městský prostor.

I v případě tělocvičny můžeme mluvit o určité transgresi a novém pohledu na prostor, stejně jako v případě městské zástavby, jak jsem psal výše. Traceuři často používají tělocvičné pomůcky jiným způsobem, než

ke kterým jsou určeny, nebo používají ty části tělocvičny, které ke cvičení vůbec určeny nejsou.

Pravděpodobně každý je ze školy naučený, k čemu slouží jaké nářadí a jak se správně používá. Traceuři ale tato pravidla ignorují a dívají se na celou tělocvičnu odlišným způsobem. Stejně jako městský prostor, interpretují tělocvičnu skrze techniky. Z toho vyplývá, že např. švédskou bednu používají jako odraz do salta, nebo z ní skáčou na zeď, kde se zachytí. Hrazdu využívají jako zábradlí a trénují přes ni techniky. Jednoduše řečeno využívají nářadí způsobem, který by např. gymnastu asi nenapadl.

V gymnastické tělocvičně v Českých Budějovicích, kam písečtí traceuři několikrát jeli, musel správce neustále připomínat, že: „na tyhle bedny se nešlape“ apod.

Jiné vnímání tělocvičny a resistance je také dobře vidět na tom, že se traceuři v tělocvičně nepřezouvají, i když by měli. Často se jen naoko zují tam, kde mají a pak si boty opět vezmou, nebo přijdou v jiných botách, ale stejně trénují v těch, které nosí i na venkovní tréninky.

3.2 Parkour jako lifestylový sport

Nyní se dostávám k druhému způsobu resistance parkourové subkultury. Jedná se o vymezení se vůči dominantním sportům. Jak jsem psal v úvodu, z tohoto hlediska používám pro označení parkouru analytický model - lifestylový sport, což je určitá aktivita, kolem které se vytváří subkultura (Wheaton, 2004). V tomto případě jde o aktivnější a vědomější způsob resistance, než jsem popisoval čistě ve vztahu k prostoru, protože většina traceurů se zcela jasně vymezuje proti soutěživosti, agresivitě a ostatním rysům dominantních sportů. Belinda Wheaton uvádí ve své knize s názvem „Understanding Lifestyle Sports: Consumption, Identity, and Difference“ několik souhrnných kritérií, kterými

se lifestylové sporty vyznačují²¹. Postupně vyjmenuji ty hlavní, které platí i v případě parkouru a zasadím ho tak do tohoto konceptu a zároveň tím uvedu i různé argumenty a zkušenosti z terénu.

Jako první rys uvádí Belinda Wheaton, že lifestylové sporty jsou historicky nedávné fenomény (2004: s. 11). Parkour vznikl v 90. letech na předměstí Paříže – Lisses a Every. Založil ho David Bell, který se nechal inspirovat Georgesem Hébertem a jeho knihou s názvem „Přirozená disciplína“, kde mluví o deseti přirozených lidských pohybech. Později se k němu přidal Sebastian Foucan a další. Společně založili *tým* zvaný Yamakasi a na konci 90. let vznikl název „parkour“.

Dále je kladen důraz na zapojení se. Jde tedy o přímou účast na dané aktivitě, ne o její sledování. Přesto jsou si aktéři vědomi, že „jsou vidění“, a prezentují se ostatním (ibid.). V Parkouru v tomto smyslu dochází k určité konvergenci mezi výpověďmi traceurů a sociální praxí. Běžně je zastáván názor, že se každý jedinec věnuje parkouru pro sebe a není třeba, aby ho ostatní nějakým způsobem hodnotili, nebo ho vůbec sledovali. Žádný traceur by se neměl předvádět před ostatními. Na druhou stranu prakticky každý traceur natáčí videa a veřejně je propaguje na internetu. Na sociálních sítích se denně objevují nová videa, kde traceuři prosí o pomoc s různými technikami, nebo jen ukazují, jak pokročili ve svém tréninku²² atd. Členové píseckého *týmu* i například vystupují na maturitních plesech.

Jeden můj informátor mi na tréninku říkal, že se mu nelíbí, jak druhý traceur občas čeká před nějakým skokem, až se na něj bude někdo dívat a pak teprve daný pohyb provede. Podle něj, by se neměl tak předvádět, protože ho to rozptyluje.

²¹ Nemusí samozřejmě splňovat striktně všechna vyjmenovaná kritéria

²² Točí se tzv. *showreely*, což jsou videa, která ukazují ty nejlepší skoky např. za poslední rok tréninku

Jistá forma předvádění je vidět i v případě *jamů*, kde si např. někteří traceuři stoupnou do kroužku a uprostřed vždy jeden skáče nějaké salto apod. Jak píše Jeffrey L. Kidder, na *jamech* se traceuři učí od zkušenějších a zároveň ukazují svůj talent a dovednosti (2012: s. 4).

Dalším rysem, který Belinda Wheaton uvádí, je spotřeba nových objektů (kola, disky na frisbee apod.), často zahrnující nejnovější technologie, které se stále mění a inovují (2004: s. 11). Traceuři nepoužívají žádný z těchto objektů. Jediné, co je k parkouru potřeba jsou tepláky, tričko a boty. Ale i takové věci se stále vyvíjí. Např. se vyrábí boty s lepší podrážkou, která neklouže na zdech apod. Mění se i oblečení, tvoří se nový design atd. Od doby kdy jsem začínal s parkourem došlo k ohromnému posunu. Bylo by to i jasně patrné, kdybych porovnal několik let stará videa na internetu s těmi novými. Traceuři dále využívají i nejnovější audiovizuální technologie pro natáčení videí.

Belinda Wheaton dále uvádí, že jsou lifestylové sporty založené na ideologii, která prosazuje zábavu, hédonismus, účast na aktivitě, žití pro současnost apod. Často resistují vůči institucionalizaci, komercializaci a mají nejasný vztah vůči tradiční formě soutěžení (ibid.). Ve výše zmiňovaném dokumentu *Parkour: Project Pilgrimage* autor říká, že hlavní důvod proč všichni dělají parkour je ten, že je to prostě baví. V dnešní době se samozřejmě nelze zcela ubránit komercializaci a někteří traceuři si od parkouru slibují, že se pro ně stane zaměstnáním, účastní se soutěží apod. Ale když se traceuři v Písku sejdou na tréninku, tak hlavně proto, že je to baví.

Postupem času se pohled na soutěžení v parkouru posunul. Dříve se spojení slov „parkour“ a „soutěž“ považovalo skoro za nadávku. V dnešní době samozřejmě existují různé soutěže a mnoho traceurů je s nadšením sleduje. Mnoho soutěžících ale tvrdí, že na takovýchto událostech panuje spíše přátelská atmosféra a jde hlavně o to, aby si traceuři společně ztrénovali a poznali se, ne o to, aby vyhráli.

Na trénincích v Písku, ale i jinde, soutěžení stále nepřipadá v úvahu. Traceuři často říkají, že jediný, s kým by měl traceur soutěžit je on sám. Na jednom tréninku moji informátoři kritizovali traceura z Ruska, který v rozhovoru na internetu mluvil o tom, že k tréninku ho motivují výkony ostatních, které se snaží překonat.

Nejvíce traceury pobouří, když se u nich zastaví nějaký kolemjdoucí a začne tvrdit, že „tenhle skok umí taky a támhle to je přece jednoduchý“ atp. Říkají, že nejde o to umět to co ostatní, ale dělat to, co každého jednotlivce baví.

Jeden trénink píseckého *týmu* probíhal formou běhání vytyčené trasy na čas. Traceuři si svoje časy navzájem měřili, ale nesnažili se překonat jeden druhého. Vzájemně se podporovali v tom, aby každý překonal svůj vlastní nejlepší čas.

Nějakou dobu se dokonce mluvilo o tom, že se parkour má objevit na olympijských hrách jako oficiální sport. Vyvolalo to vlnu pozdvižení a nesouhlasu. Traceuři říkají, že parkour ani nemůže být brán jako soutěž, protože nejsou skoro žádná kritéria, která by se dala bodovat a hodnotit.²³ Často je srovnáván parkour s gymnastikou. V gymnastice jsou přesně předepsané prvky, které musí gymnasta umět. Naproti tomu v parkouru je kladen důraz na vlastní styl provádění každého prvku. Dokonce se podporuje i kreativita a vymýšlení nových pohybů.

Podobnou vlnu nevole jako zavedení parkouru na olympijských hrách vyvolala zpráva o tom, že David Bell chce postavit parkourový park, kde by byly různé dráhy, na kterých by se soutěžilo.

Mnoho traceurů říká, že parkour má výhodu v tom, že k tomu člověk nic nepotřebuje, nejsou nutné žádné pomůcky, doplňky apod. Člověk může trénovat, kdy chce a jak chce. Nevím ani o žádných sdruženích

²³ Kromě výše zmíněného měření času

nebo kroužcích, které by vyučovaly parkour, jako je tomu v případě např. fotbalu apod.

Můj informátor *Leby*, člen píseckého *týmu*, na jednom tréninku přímo řekl, že rozhodně nechce, aby se z parkouru stal sport, protože by se za tréninky muselo platit apod.

Traceuři resistují proti dominantním sportům i tím, v jakém prostoru se parkour praktikuje. Traceuři trénují na místech, kde se žádnému sportu věnovat vlastně nedá. Kolemjdoucí často traceury vyhání ze *spotů* a posílají je do tělocvičny nebo na hřiště, kam podle nich patří.

Ale i v případě tréninků v tělocvičně, nebo i na dětských hřištích, dochází k resistenci vůči dominantním sportům, viz transgrese a používání náradí na cvičení v tělocvičně. Jak jsem psal výše, traceuři se v prostoru, který je určen k nějakému sportu, chovají jinak, způsobem odlišným od dominantního řádu. Přináší do daného prostoru nový pohled.

Parkour nemá pravidla, traceuři říkají, že si člověk může vlastně „dělat co chce“. Je to myšleno hlavně ve smyslu toho, že nejsou téměř žádné předepsané techniky a skoky, které musí každý traceur umět.²⁴ Když jde traceur trénovat, tak mu nikdo neříká, co má trénovat a jak to má dělat. Každý dělá jen to, co ho baví. Když někoho baví akrobacie, tak více trénuje salta apod. Hodně je zdůrazňována volnost a nezávislost (viz jeden ze znaků lifestylového sportu).

Atmosféra na každém tréninku je celkově přátelská. Traceuři se vzájemně podporují a „hecuji“ do různých skoků. Vzájemně si radí a pomáhají. Když někdo překoná svůj dosavadní výkon, tak mu ostatní i zatleskají apod.

²⁴ I když existují základní techniky, které do jisté míry tvoří identitu, protože je nepsanou povinností je umět. Ale k tomu se dostanu níže v kapitole o identitě

3.3 Risk

V této podkapitole bych chtěl ukázat, že traceuři resistují vůči dominantní kultuře i takovým způsobem, že přeznačují, co je a co není nebezpečné. Ukazují, že aktivity chápané dominantní kulturou jako hrozby, vůbec nebezpečné nejsou. Dochází tedy k transgresi nebezpečných aktivit na bezpečné. Jeffrey L. Kidder používá termíny *obřadní riskování* a *rituály symbolického bezpečí*.

„Together these rites and rituals allow individuals to seek out exciting and dangerous activities while couching their risk-taking in discourses and practices that affirm the value of the self. Thus, although parkour can be dangerous, practitioners use symbolic forms of safety to give their actions meaning and emphasize their ability to handle the risks involved.“ (2013: s. 1)

Riskování v parkouru utváří identitu traceurů a úspěšné provádění riskantních skoků a technik poskytuje traceurům určitou prestiž a obdiv. Existuje ale hranice, kterou by jedinec neměl překročit. Musí se tedy udržovat v *rituálním riskování*, ale zároveň zůstat v bezpečí. Je to jako pohybovat se na kraji propasti. Pokud někomu hrozí skutečné nebezpečí a „snaží se zabít“, tak k němu ostatní nevzhlíží, ale naopak. K tomuto problému se ale vrátím v kapitole o identitě.

Důležitější je v tuto chvíli resistance, kterou traceuři svým jednáním produkují. Jedná se však opět o neaktivní a do jisté míry nevědomé počínání.

Dominantní kultura neustále poukazuje na určitá nebezpečí a hrozby, skrze které uplatňuje moc nad lidmi. Říká, že spoustu věcí dělat nesmíme, protože je to nebezpečné a riskantní. Pokud budeme věci dělat jinak, než je „správné“, tak se nám něco stane. Nesmíme chodit a skákat po zdech a zábradlích, lézt po stromech a balancovat na kraji mostu, protože to představuje určitou hrozbu.

„...our built environments are designed specifically to reduce the possibilities of physical harm. The traceur, however, appropriates these structures for other ends.“ (Kidder 2013)

Mnoho lidí říká, že se traceuři zákonitě zraní, nebudou ve stáří chodit kvůli zničeným kloubům apod. Traceuři ale odpovídají, že pokud člověk trénuje opatrně, tak je parkour stejně bezpečný²⁵ jako například běh nebo jakákoliv jiná aktivita. Traceuři se z pohledu dominantní kultury pohybují v prostoru způsobem, který je nebezpečný a představuje hrozbu, traceuři ale ukazují, že to nebezpečné není.

„What might appear as an incessant parade of foolish stunts to outsiders can be assessed by traceurs as worthwhile or worthless objectives.“ (ibid.)

Je to dobře vidět na příkladu, který jsem uváděl výše. Když jsem čekal na *Kedina* a viděl jsem ho přicházet po zábradlí mostu, tak se na něj mnozí lidé nevěřícně dívali, nejen proto, že šel tam, kde neměl z hlediska „normálního“ využití prostoru, ale také proto, že se to ostatním jeví jako nebezpečné. Je přece riskantní jít ve velké výšce nad vodou po úzké zdi.

Dominantní řád jasně promlouvá např. skrz maminky s malými dětmi. Pokud jde kolem trénujících traceurů malé dítě, první co udělá je to, že se je snaží napodobit. V tu chvíli zakročí dominantní řád v podobě maminky a snaží se ho usměrnit a přesvědčit ho, že je to nebezpečné a že to dělat nesmí.

Na internetových fórech se mnoho traceurů ptalo, jak mají přesvědčit svoje rodiče, že parkour není nebezpečný, aby jim nezakazovali trénovat.

²⁵ Nebo stejně nebezpečný

Zároveň je zajímavé, že traceuři za žádnou cenu nenosí chrániče. Mnoho nováčků si chce brát rukavice, aby si neporanili ruce. To ale nepřipadá v úvahu a rukavice nejsou dovoleny. Traceuři často říkají, že: „ruce si musí zvykat“. To poukazuje na resistenci vůči dominantnímu řádu, podle kterého je parkour riskantní a tudíž je bezpodmínečně nutné se chránit. Mnoho kolemjdoucích lidí se diví, že traceuři nenosí žádné ochranné pomůcky.

Jednoduše shrnuto, dominantní řád vnímá způsob, kterým se traceuři v prostoru pohybují jako hrozbu, tzn. aktivitu představující nebezpečí. Traceuři to ale nevnímají jako nebezpečné – jako hrozbu – a toto stanovisko stále demonstrují svým jednáním, čímž je dominantní řád zpochybňován.

4 VSTUP DO PARKOUROVÉHO SVĚTA

Tuto kapitolu jsem mohl nazvat „vstup do parkourové subkultury“, ale neudělal jsem to z prostého důvodu. Jedinec se totiž může začít věnovat parkouru bez toho, aby byl fyzicky v kontaktu s jiným traceurem (off-screen). Platí zde to, co jsem psal v úvodu práce. Traceur se z velké části pohybuje on-screen na internetu a nepotřebuje tedy nutně *face to face* kontakt s ostatními. Začít se věnovat parkouru nemá podobu toho, že člověk přijde do nějakého spolku nebo mezi skupinu traceurů, něco podepíše nebo zaplatí a je z něho traceur. Jedná se spíše o postupné osvojování si nového pohledu na svět. Většina lidí se poprvé o parkouru dozví právě na internetu, nejčastěji z různých videí, a potom jdou zkoušet základní techniky a skoky ven. Na internetu lze najít spoustu návodů, na fórech a sociálních sítích se řeší naprosto všechno, co se týká parkouru.

„The Internet is crucial for the transmission of parkour knowledge. There is a wealth of information about parkour on the Internet., (Kidder, 2012: s. 13)

Moji informátoři mi říkali, že se o parkouru dozvěděli nejčastěji na internetu, nebo se o něm doslechli od kamarádů. Potom prostě šli ven a začali skákat a trénovat.

I v případě, že jedinec začne trénovat při příchodu na trénink, je stejně odkázán na internet, právě kvůli různým tutoriálům a informacím. I když většina traceurů trénuje ve skupině, tak je parkour považován za individuální disciplínu. Belinda Wheaton píše, že lifestylové sporty jsou nejčastěji svým postojem a formou individualistické (2004: s. 12). V případě parkouru není nezbytné chodit trénovat s více lidmi.

Na trénincích jsme často potkávali kolemjdoucí kluky, kteří se nás ptali, jestli děláme parkour, a říkali, že oni jsou taky parkouristi.²⁶ Na to, aby se z člověka stal traceur, nemusí nutně přijít na trénink píseckého týmu, nebo kamkoliv jinam. V jednom městě může být mnoho traceurů, kteří se vzájemně neznají, protože každý začal trénovat sám.

Symbolické hranice parkourového světa jsou tedy otevřeny všem a nestojí na nich nikdo, kdo by hlídal vstup. Jedno motto zní: „parkour může dělat každý, ale parkour není pro každého“. Samozřejmě si člověk musí osvojit určité vědomosti a dovednosti, aby ho ostatní aktéři začali považovat za traceura, ale tomu se budu věnovat níže v kapitole o identitě.

4.1 Vstup do týmu

Vstup do *týmů* je naprosto opačný případ. *Týmy* jsou uzavřené skupinky traceurů, jejichž hranice jsou pečlivě střeženy. Členství v *týmech* je nabídnuto pouze malému množství traceurů.

Zároveň sebou toto členství nese různá privilegia. Členové vystupují na různých akcích, často chodí trénovat jen spolu a natáčejí svoje

²⁶ Mnoho lidí nezná termín *traceur* a používají prostě *parkourista*

vlastní videa. Jak jsem zmiňoval výše, mají i vlastní logo a často vyrábí a prodávají svoje oblečení. Mezi členy *týmu* probíhá komunikace a předávání informací, ke kterému nemá přístup nikdo zvenčí. Tato komunikace probíhá hlavně na internetu, jak vychází z teorie on-screen a off-screen, o které jsem psal v úvodu. Písecký tým má uzavřenou skupinu na sociální síti, kde řeší různé věci, jako je domlouvání tréninků apod.

Týmy jsou velice neformální, to znamená, že soudržnost je založena nejčastěji na přátelství, nebo tomu tak je alespoň v případě píseckého *týmu*, tzn., že členové jsou velmi dobří přátelé a nepustí mezi sebe cizího traceura. Pokud chce někdo vstoupit do *týmu*, musí se nejdříve dobře spřátelit s ostatními – trénovat s nimi nějakou dobu. Důležitým kritériem je ale i participace, tzn., že každý člen by se měl co nejčastěji účastnit tréninků, vystoupení apod. Zároveň je kritériem pro vstup např. úroveň dovedností, tzn., že v *týmech* nejsou naprostí nováčci.

Můj informátor *Leby* delší dobu trénoval s *týmem*, ale nebyl jeho členem. Postupně participoval na trénincích víc a víc, až byl oficiálně pozván do skupiny na sociální síti a začal se zúčastňovat akcí *týmu*. Jednoduše řečeno se stal členem.

Stejným způsobem se pravděpodobně přidá i *Segi*, který chodí na tréninky velice často, protože ho vždy kontaktují členové *týmu*. Ostatní traceuři mi i říkali, že se hodně zlepšuje, že skočil různé skoky, které jsou považovány za velký pokrok.

Na druhou stranu z píseckého *týmu* odešel před delší dobou jeden traceur, protože přestal skoro úplně trénovat. I když dnes občas sám trénovat chodí, tak už není členem. Nikdo ho oficiálně nevyhodil, jen byl odebrán na sociálních sítích a přestal mít přístup do vnitřních záležitostí skupiny.

5 IDENTITA

V následující kapitole se budu zabývat identitou, tak jak jsem jí definoval v úvodu. V první řadě budu sledovat tvorbou identity skrze *místa*, tak jak je definuje Marc Augé. Poté projdu některé rysy, které tvoří identitu traceura, jako je pozdrav, styl oblékání apod.

Ještě před tím, je však důležité říct, že to co z jedince dělá traceura je hlavně jiný pohled na prostor, ve smyslu heterotopie, nebo také schopnosti vidět v prostoru využitelný potenciál, o kterém píše Maria Daskalaki.

Zároveň je identita traceura poměrně uvolněná. To znamená, že každý může parkour do jisté míry uchopit trochu jiným způsobem. Jak jsem psal výše, někdo dělá parkour, někdo freerun. V televizi dávali krátkou reportáž o parkouru, kde jeden traceur říkal, že každý dělá, co ho baví. Někdo skáče salta, někdo se saltům naopak vyhýbá. Přesto existují rysy, které jsou pevně dané.

„Youth around the world interpret Parkour in their own way and reinforce their identities as they re-use city spaces.“ (Stapleton & Terrio, 2012: s. 9)

5.1 Místo jako zdroj identity

Jak jsem psal již v úvodu, podle Marca Augého je *místo* identické ve smyslu, že ho skupina jedinců může použít ke své identifikaci a definovat skrze něj sebe sama. Může v něm najít odkaz na minulé události a vazbu k ostatním jedincům. (1999: s. 109)

Opět se vrátím k příkladu se *spotem*, kterému traceuři říkají *Starej*. Identita je zde tvořena už jen faktem, že všichni přesně vědí, kde se *Starej* nachází – všichni chápou, co tento název přesně znamená, a chápou dané *místo* všichni stejným způsobem. Když má přijít na trénink

nějaký nováček, tak se mu musí detailně popsat, na kterém břehu řeky musí čekat atd. Takhle to samozřejmě funguje u každého *spotu*. V případě tohoto příkladu jde ale pouze o lokální kontext.

Spoty v Lisses a Every, kde vznikl parkour, jak jsem psal výše, mají význam úplně pro všechny traceury. Jde o mnoho slavných spotů, které všichni znají např. z videí. Každý by tam měl jet trénovat aspoň jednou. Mnoho traceurů to označuje za „Mekku parkouru“. Přesně jak píše Marc Augé, na těchto *spotech* člověk najde vazbu k předešlým událostem a traceurům.

V již zmiňovaném dokumentu *Parkour: Project Pilgrimage*, který popisuje cestu do Lisses a Every, jeden traceur říká, že u něj ve městě je přesně takový *spot* jako v Lisses, ale na tom netrénoval samotný David Bell.

5.2 Pozdrav

Mezi traceury je zaveden pozdrav, který se používá na začátku a na konci tréninku. I když se přesná podoba tohoto pozdravu po celé České republice liší, a vznikají tím např. na *jamech* poměrně komické situace, ještě jsem se neseťkal s traceury, kteří by se takto nezdravili. Mezi píseckými traceury má pozdrav takovou podobu, že si dva lidé plácnou dlaněmi, skoro jako při podání ruky, a následně si ťuknou pěstmi. Pokud ale člověk přijede na *jam*, tak se může setkat i s pozdravem, který je vlastně podáním ruky, ale traceuři se uchopí až za předloktí a skoro se obejmou.

Dá se říci, že tento pozdrav ohraničuje parkourový svět od ostatních světů. Jednoduše řečeno pozdrav říká, že od této chvíle se určitým způsobem změní vnímání světa. Pokud se s některými informátory potkám mimo trénink, tak se takto nepozdravíme. Jeden kamarád po mě dokonce chtěl, abych ho „naučil ten parkourový pozdrav“.

5.3 Oblékání

První věc, kterou řeknou traceuři nově příchozímu člověku je, aby si na trénink vzal tepláky a sportovní boty. Tepláky představují jeden z hlavních znaků, podle kterých se traceuři poznávají. Když jsme potkali člověka v teplácích, tak všichni říkali, že by to mohl být traceur. Podobně se např. v metru při cestě na *jam* traceuři poznávají velice snadno.

Velikost tepláků je do jisté míry ukázkou prestiže. Jde o to, mít tepláky pokud možno co největší a rozevláté. Samotní traceuři neakceptují kraťasy a říkají, že tepláky dodávají pohybu lepší estetiku a styl.

Když jsem se ve vlaku bavil s kamarádem, který se mnou dříve trénoval, o této práci a říkal jsem mu že, se budu zabývat identitou – co dělá z člověka traceura - tak říkal, že: „to je přece jasný, tepláky a tenisky“.

Mnoho parkourových *týmů* a i někteří samotní traceuři mají vlastní značku oblečení a prodávají tepláky, mikiny, trička apod., protože v běžném obchodě se nedají sehnat ty „správné“ tepláky.

Jeden traceur, který má vlastní značku, natočil reklamu, kde skáče nejdříve v kraťasech a potom v teplácích. Na konci je nápis zhruba v tomto smyslu: „Chcete, aby váš pohyb nevypadal blbě? Kupte si moje tepláky...“

Tým z Ameriky vydal video, v kterém vtipně poukazovali na různé parkourové stereotypy. Dělali si srandu i z tepláků. Jeden traceur měl místo nich kolem pasu prostěradlo a pod ním byl nápis „velikost XXXXXXXXXL“.

5.4 Techniky

Traceuři říkají, že parkour nemá pravidla, a každý je svobodný v tom co dělá. To je samozřejmě pravda a souvisí to i s rozvolněností identity, jak jsem psal v úvodu této kapitoly. Na druhou stranu ale existují techniky, které musí každý traceur umět, a pokud je neumí, setká se kritikou od ostatních.

Na internetu si v diskuzi na sociální síti jeden traceur stěžoval, že spousta lidí umí salta a přitom nezvládají ani základní techniky.

5.5 Ostatní

Dalo by se zde podrobněji mluvit i o dalších rysech, které jsou pro traceury typické. Poslouchají určitý styl hudby a stejný styl je používán i do videí. Traceuři v Písku mají často ve svých přehrávačích hudbu, kterou už někdo do videa použil. Dále si každý traceur musí osvojit určitý slovník – názvy technik a různých pohybů, prvků v městském prostředí nebo názvy jednotlivých *spotů*. Mohl bych pokračovat v dalším výčtu prvků, ale není to tolik podstatné a navíc zde na podrobnější rozbor není dostatečný prostor.

5.6 Internet

Jak jsem zmiňoval již několikrát, internet hraje v konstrukci identity klíčovou roli, a proto není podstatné to opět dlouze opakovat. Každý traceur neustále interaguje s ostatními on-screen. Učí se techniky, získává znalosti a diskutuje s ostatními traceury. Tyto informace poté přenáší do světa off-screen. Traceuři na tréninku velice často řeší různá videa a příspěvky na sociálních sítích.

„The Internet is crucial for the transmission of parkour knowledge. There is a wealth of information about parkour on the Internet.“ (Kidder, 2012: s. 13)

6 TVORBA SOCIÁLNÍ STRUKTURY

V poslední kapitole se budu zabývat tvorbou sociální struktury mezi traceury. Jakým způsobem jednotlivci získávají prestiž a jak se posouvají v sociální hierarchii.

Většina traceurů tvrdí, že v parkouru neexistují nerovnosti mezi jednotlivci. Že jsou vlastně všichni na stejné úrovni. Sociální praktiky jsou ale odlišné, protože všichni nejsou na stejné dovednostní úrovni. Jsou traceuři, kteří jsou považováni za lepší, nebo dokonce nejlepší na světě.

6.1 Risk

Nyní se opět dostávám k riskování, o kterém jsem psal v kapitole o resistenci. Trénink traceura spočívá v neustálém posouvání hranice, posouvání dovedností a zvyšování obtížnosti všech pohybů. Traceuři tedy neustále riskují, ale takovým způsobem, aby byli stále v bezpečí – viz *obřadní riskování a rituály symbolického bezpečí* (Kidder, 2013), o kterém jsem psal výše. Traceuři např. trénují nějaký skok na zemi, potom v půlmetrové výšce, potom v metru atd. Nikdy by neměli postoupit k obtížnějšímu pohybu, dokud nezvládnou ten předchozí.

„Within a community formed around Parkour, authenticity and prestige are established through control of certain types of knowledge and skill.“ (Stapleton & Terrio, 2012: s. 4)

Traceuři tedy získávají obdiv a úctu s tím, jak zvyšují náročnost svých skoků. Traceur, který zvládne dvojité salto, získá mnohem větší obdiv, než ten, který umí obyčejné atd. Ten, kdo doskočí snožmo dál, je považován za lepšího, než ten, kdo doskočí kratší vzdálenost. I když by to

podle traceurů takhle vnímáno být nemělo, protože jde vlastně o soutěžení, vůči kterému se vymezují.

„The identity of the traceur is formed and transformed as they negotiate the contours of the city. It is a question not only of affirming one's identity through the successful completion of certain jumps but also of surpassing this identity, by tackling more difficult terrain and jumping larger distance.“ (Fuggle, 2008: s. 214)

Pokud někdo podstupuje příliš velké nebezpečí, je ostatními považován za „sebevraha“ a jeho prestiž naopak klesá. Vrátím se k příkladu s dvojitým saltem. Jak jsem psal výše, pokud ho někdo dobře zvládá, je ostatními obdivován. Na internetu se ale např. objevilo video, kde ho traceur zkoušel skákat stále dokola a pokaždé ho skočil špatně, takže byla velká pravděpodobnost, že se zraní. Ostatní toto video komentovali negativně a nesouhlasili s jeho extrémním přístupem k tréninku.

Ne vždy jde ale jen o větší dálky a obtížnější skoky. Mezi traceury je oceňována i kreativita – schopnost pohybovat se novým způsobem, vymýšlet nové techniky a dělat věci, které ještě nikdo nezkusil – a také *flow*²⁷.

Parkourová subkultura je „složena“ z masy jedinců, kteří trénují buď individuálně, nebo ve skupinách, které nejsou pevně ohraničené. Jednotliví traceuři jsou mezi sebou v nerovném vztahu, který je dán jejich rozdílnou úrovní dovedností a znalostí. Zároveň se zde tvoří *týmy*, které jsou naopak ohraničené pevně. Samozřejmě ani jednotlivé *týmy* nejsou na stejné úrovni.

²⁷ *Flow* je schopnost pohybovat se co nejplynuleji. Navazovat za sebe jednotlivé techniky s co nejmenším zpomalením.

V Písku je na trénincích v tělocvičně dobře vidět určitá hierarchie. Takové tréninky jsou vedené právě členy *týmu*, kteří i celou tělocvičnu zařizují pro ostatní. Nováčci za nimi zároveň chodí pro rady apod.

Na *jamech* se často stává, že několik traceurů skáče na nějakém *spotu* a ostatním se nechce skákat s nimi, protože nemají takovou úroveň dovedností.

6.2 Místa

Určitá prestiž se váže i na některá *místa* nebo lépe řečeno na určité skoky. Pokud traceur pokoří jistý skok, vydobyde si určitý obdiv. Např. v Lisses a Every je skok, kterému se říká „Manpower gap“. Jde o skok ze střechy jednoho domu na druhý, přičemž je výškový rozdíl asi jedno a půl patra a vzdálenost je několik metrů. Jen poměrně málo traceurů se to odváží skočit.

Internet obletělo video, na kterém „Manpower gap“ skočil traceur saltem. Okamžitě sklidil obdiv ostatních traceurů. Posunul hranici, do určité míry riskoval a stoupl v sociální hierarchii.

7 ZÁVĚRY

Vzhledem k tomu, že jsem se věnoval několika tématům, ačkoliv vzájemně souvisejícím, tak z celé práce nejde vyvodit pouze jeden závěr. Nazval jsem tedy tuto kapitolu „závěry“.

Ukázal jsem, že parkourová subkultura resistuje vůči dominantní kultuře několika způsoby, ale nejde o vědomý a záměrný proces. Pouze proti soutěživosti a obecně proti dominantním sportům se traceuři vymezují aktivně. Traceuři vnímají městský prostor jiným způsobem, než jak ho vnímá dominantní kultura, nesnaží se ale dominantní řád odstranit. Tím, jak se traceuři v prostoru pohybují, dochází k jeho transgresi. Traceuři tvoří alternativní pohled na prostor a svět kolem sebe. Zároveň

přeznačují hrozby – aktivity představující nebezpečí. Z pohledu dominantní kultury se chovají riskantně a vystavují se nebezpečí, sami ale říkají, že jejich jednání nebezpečné není. Tím pádem resistují vůči dominantnímu řádu.

Vstup do parkourového světa je otevřen naprosto všem a to díky tomu, že tato subkultura je hodně „závislá“ i na internetu, který představuje jakousi studnici informací, z které může kdokoliv čerpat. Představuje tedy jakýsi virtuální terén. *Týmy* jsou naopak uzavřeny a vstup do nich je podmíněn určitými dovednostmi a přátelstvím s ostatními členy.

Identita traceurů je velmi rozvolněná, a je tvořena už samotným pohledem na okolní svět. Je určována tím, jak traceuři zachází s prostorem. Zároveň se traceuři identifikují skrze jednotlivá *místa*, mohou v nich najít vazbu k ostatním traceurům, k předchozím událostem a zároveň k sobě samotným.

Sociální struktura je tvořena různou dovednostní úrovní jednotlivých traceurů a *týmy*. Traceuři se v hierarchii posouvají tím, jak posouvají hranici svých výkonů skrze provádění stále riskantnějších, plynulejších nebo kreativnějších pohybů.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Augé, M., 1999. *Antropologie současných světů*, 1st ed. J. Vojtová & J. Uhdeová, eds., Brno: Atlantis.

Borden, I., 2001. *Skateboarding, Space and the City: Architecture and the Body*. Oxford: Berg.

Brunner, C., 2011. Nice-looking obstacles: Parkour as urban practice of deterritorialization. *AI and Society*, 26, pp.143–152.

Celsi, R.L., Rose, R.L. & Leigh, T.W., 1993. Exploration of Leisure Consumption through Skydiving. *Journal of Consumer Research*, 20(1), pp.1–23.

- Certeau, M. de, 1984. *The practice of Everyday Life*, Berkley/Los Angeles: University of California Press.
- Corra, M. & Willer, D., 2002. The gatekeeper. *Sociological Theory*, 20(2), pp.180–207. Available at: <http://www.jstor.org/stable/3108645> .
- Daskalaki, M., Stara, A. & Imas, M., 2008. The “Parkour Organisation”: inhabitation of corporate spaces, *Culture and Organizations*. , pp.49–64. Available at: <http://dx.doi.org/10.1080/14759550701659029>.
- Eriksen, T.H., 2001. *Small places, large issues: An Introduction to Social and Cultural Anthropology* 2. ed., London: Pluto Press. Available at: <http://scholar.google.com/scholar?hl=en&btnG=Search&q=intitle:Small+Places,+Large+Issues#4>.
- Feldman, M.S., Bell, J. & Berger, M.T., 2003. *Gaining access: A practical and theoretical guide for qualitative researchers*. Walnut Creek, CA: AltaMira.
- Fine, G.A. & Kleinman, S., 1979. Rethinking Subculture: An Interactionist Analysis. *American Journal of Sociology*, 85(1), pp.1–20.
- Fuggle, S., 2008. Discourses of Subversion: The Ethics and Aesthetics of Capoeira and Parkour. *Dance Research*, 26(2), pp.204–222.
- Hall, S. & Jefferson, T., 1993. *Resistance Through Rituals: Youth subculture in post-war Britain*, Taylor & Francis e-Library, Routledge.
- Harvey, D., 1996. *Justice, Nature and the Geography of Difference*. Oxford: Blackwell
- Hunt, P.M., Quarterly, S.P. & Georgia, W., 2008. From Festies to Tourrats : Examining the Relationship between Jamband Subculture Involvement and Role Meanings Published by : American Sociological Association content in a trusted digital archive . We use information technology and tools to increase prod. *Social Psychology Quarterly*, 71(4), pp.356–378. Available at: <http://www.jstor.org/stable/27644321>.
- Jenkins, R., 2008. *Social Identity, Third Edition* 3. ed. P. Hamilton & M. Keynes, eds., London: Taylor & Francis e-Library, Routledge. Available at: <http://books.google.com/books?id=hR1e8YaaBIIC>.
- Kidder, J.L., 2012. Parkour, The Affective Appropriation of Urban Space, and the Real/Virtual Dialectic. *City and Community*, 11, pp.229–253.
- Kidder, J.L., 2013. Parkour: Adventure, Risk, and Safety in the Urban Environment. *Qualitative Sociology*, 36, pp.231–250.

- Kokot, W., 2007. Culture and Space—anthropological approaches. *Ethnoscripts*, (2003), pp.10–23. Available at: http://www.ethnologie.uni-hamburg.de/de/_pdfs/Ethnoscripts_pdf/es_9_1_artikel1.pdf.
- Kopytko, T., 1986. Breakdance as an Identity Marker in New Zealand. *Yearbook for Traditional Music*, 18(1986), pp.21–28.
- Kornberger, M. and S. Clegg, 2003. The Architecture of Complexity. *Culture and Organization*, 9(2): 75-91
- Kubalíková, M., 2013. *Skalní lezení jako životní styl: utváření subkultury a životního stylu v rámci sportu*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Lefebvre, H., 1991. *The Production of Space* 1. ed., Oxford: Blackwell.
- Low, S.M. & Lawrence-Zúniga, D., 2007. *The anthropology of space and place*, London: Blackwell Publishing Ltd.
- Massey, D.B., 2005. *For space*, London: Sage Publications Ltd. Available at: <http://www.sagepub.co.uk/booksProdDesc.nav?prodId=Book227109>.
- Merton, R.K., 1947. Selected Problems of Field Work in the Planned Community. *American Sociological Review*, 12(3), pp.304–312. Available at: <http://www.jstor.org/stable/2086520> .
- Mulíček, O., Seidenglanz, D. & Osman, R., 2013. Imaginace a reprezentace prostoru v každodenní zkušenosti. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 49(5), pp.781–809. Available at: <http://www.ceeol.com/aspx/getdocument.aspx?logid=5&id=fc05b2586644e148f857329238b07d2>.
- Numerato, D., 2011. Promýšlení Weberova konceptu odkouzlení : Výzkum opětovného okouzlení jachtingem v post-komunistické České republice. *Sociální studia*, 43(3), pp.37–52.
- Okely, J., 1984. Když antropolog dělá výzkum doma 1. *RAIN*, 0(61), pp.4–6.
- Osumare, H., 2002. Global Breakdancing and the Intercultural Body. *Dance Research*, 34(2), pp.30–45. Available at: <http://www.jstor.org/stable/1478458> .
- Ruijter, T. de, 2009. Meaning breaking space. Department of Organizational Sciences, VU University. Amsterdam, pp. 86–87.

- Scott, J.C., 1990. *Domination and the Arts of Resistance*, New Haven/London: Yale University Press.
- Seamon, D. & Sowers, J., 2008. Place and Placelessness , Edward Relph. *Key Texts in Human Geography*, (Seamon 2000), pp.43–51. Available at: http://www.arch.ksu.edu/seamon/place_&_placelessness_classic_text_s.pdf.
- Schouten, J.W. & McAlexander, J.H., 1995. Subcultures of Consumption: An Ethnography of the New Bikers. *Journal of Consumer Research*, 22(1), pp.43–61. Available at: <http://www.jstor.org/stable/2489699>.
- Silverman, D., 2005. *Ako robiť kvalitatívny výskum*, Bratislava: Ikar Pegas.
- Stapleton, S. & Terrio, S., 2012. Le Parkour: Urban Street Culture and the Commoditization of Male Youth Expression. *International Migration*, 50, pp.18–27.
- Thorpe, H. & Ahmad, N., 2013. Youth, action sports and political agency in the Middle East: Lessons from a grassroots parkour group in Gaza. *International Review for the Sociology of Sport*, p.28. Available at: <http://irs.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1012690213490521>.
- Toušek, L., 2013. *Prostor, tansgrese a bezdomovectví*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Vavroch, M., 2013. Jak v etnografickém výzkumu získat přístup : zkušenosti s romskou populací. *Journal for General Anthropology and Related Disciplines*, 4(1), pp.67–76.
- Wanat, C.L., 2008. Getting Past the Gatekeepers: Differences Between Access and Cooperation in Public School Research. *Field Methods*, 20(2), pp.191–208.
- Wheaton, B., 2004. *Understanding Lifestyle Sports: Consumption, Identity, and Difference*. Routledge.
- Willis, S., 1993. Hardcore: Subculture American Style. *Critical Inquiry*, 19(2), pp.365–383. Available at: <http://www.jstor.org/stable/1343880>.
- Wilson, S.M. & Peterson, L.C., 2002. The Anthropology od Online Communities. *Annual Review of Anthropology*, 31(2002), pp.449–467. Available at: <http://www.jstor.org/stable/4132888>.

9 RESUMÉ

In this paper, the author examines parkour subculture. He uses field research/observation of few actors in local context and examination of social networks and forums.

He shows, that traceurs, how are people who practice parkour called, resist against dominant culture through perception and using of space and through transcription of dangerous activities. The author shows, that this resistance isn't active. Traceurs don't practice parkour because they want to fight against the dominant culture. They put new meaning into a space, where some already exists. And they perform moves, that are, by dominant culture, considered dangerous, but the traceurs say that these moves are not in any way dangerous. On the other hand, they more wittingly stand against competition and other features of dominant sports.

The author also shows how people can join the subculture and how they create their identity as traceurs. He says that joining the subculture, except *teams*, is possible for everyone. Identity is quite loose and is created by typical perception of space and through *places*, that connects each traceur with history of particular *spot* and with other traceurs.

Social structure is created through different skill and knowledge level of each traceur and through existence of *teams*. Traceurs improve their position in the subculture by risk-taking – jumping longer distances and performing harder moves – or by improving creativity and fluency of moves.

10 PŘÍLOHY

Obrázek č. 1.....	20
-------------------	----